

POSTANOWIENIE

14 października 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Krzysztof Wesołowski

na posiedzeniu niejawnym 14 października 2025 r. w Warszawie
w sprawie ze skargi P. K. o stwierdzenie niezgodności z prawem
prawomocnego postanowienia Sądu Apelacyjnego w Warszawie
z 28 marca 2023 r., I ACa 1929/22 (I WSC 39/24),
wydanego w sprawie z wniosku P. K.
z udziałem D. K. i prokuratora
o nakazanie powrotu dziecka,

**1. odrzuca skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem
prawomocnego orzeczenia;**

**2. zasądza od P. K. na rzecz radcy prawnego E. T. kwotę 240
(dwieście czterdzieści) złotych, powiększoną o podatek od
towarów i usług we właściwej stawce z odsetkami ustawowymi
za opóźnienie za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia
odpisu postanowienia zobowiązanemu do dnia zapłaty, tytułem
wynagrodzenia za pomoc prawną udzieloną D.K. z urzędu
w postępowaniu przed Sądem Najwyższym.**

M.L.

UZASADNIENIE

W związku ze skargą uczestnika postępowania P. K. o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego postanowienia Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 28 marca 2023 r.,

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Orzeczenie niezgodne z prawem, to orzeczenie niewątpliwie sprzeczne z zasadniczymi i nie podlegającymi różnej wykładni przepisami, z ogólnie przyjętymi standardami rozstrzygnięć albo wydane w wyniku szczególnie rażąco błędnej wykładni lub niewłaściwego zastosowania prawa, które jest oczywiste i nie wymaga głębszej analizy prawniczej. Niezgodność z prawem rodząca odpowiedzialność odszkodowawczą Skarbu Państwa musi zatem mieć charakter kwalifikowany, elementarny i oczywisty, tylko bowiem w takim przypadku orzeczeniu sądu można przypisać cechy bezprawności (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 28 lutego 2018 r., sygn. akt II CNP 21/17, postanowienie Sądu Najwyższego z 31 stycznia 2022 r., I CNP 8/22).

Skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia jako środek procesowy o szczególnym charakterze musi spełniać wszystkie wymagania konstrukcyjne, a uchybienia w zakresie jej niezbędnych elementów nie mogą być usunięte na zasadach przewidzianych dla wymagań formalnych skargi jako pisma procesowego, które wymienia art. 424⁵ § 2 k.p.c. Brak każdego z tych elementów stanowi wystarczającą i samodzielną podstawę odrzucenia skargi jako niedopuszczalnej (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 lutego 2007 r., V CNP 8/07, postanowienie Sądu Najwyższego z 21 czerwca 2023 r., I CNP 184/22).

Wniesiona przez uczestnika postępowania skarga nie spełnia wymagań wymienionego w art. 424⁵ § 1 pkt 4 k.p.c. Nie uprawdopodobniono bowiem wyrządzenia szkody spowodowanej przez wydanie postanowienia, którego skarga dotyczy.

W orzecznictwie istnieją już ugruntowane poglądy wskazujące, że uprawdopodobnienie wyrządzenia szkody nie polega na przytoczeniu samych twierdzeń o jej zaistnieniu (postanowienie SN z 25 lipca 2006 r., III CNP 40/06). Podnosi się, iż składając oświadczenie o wystąpieniu szkody, skarżący musi wskazać czas jej powstania, postać, rozmiar i adekwatny związek przyczynowy

między tak określoną szkodą a zaskarżonym wyrokiem (postanowienia SN: z 7 kwietnia 2009 r., II CNP 1/09; postanowienie SN z 27 stycznia 2006 r., III CNP 23/05). To zaś oświadczenie powinno być uwiarygodnione przez powołanie i przedstawienie dowodów, jak również innych środków, nieuznawanych przez kodeks za dowody (postanowienia SN z 11 sierpnia 2005 r., III CNP 4/05; postanowienie SN z 13 grudnia 2005 r., I CNP 28/05; postanowienie SN z 23 lipca 2006 r., IV CNP 23/06).

Skarżący wskazał, „że na skutek wydania zaskarżonego postanowienia i odmiennego ukształtowania sytuacji prawno-faktycznej (pozostawienie dziecka w Polsce zamiast doprowadzenie do jego niezwłocznego powrotu do Holandii) Skarżący poniósł wielowymiarową szkodę w ten sposób, iż:

- a) był zobowiązany do zapłaty na rzecz D. K. kwoty w wysokości 480 zł, stanowiącej zwrot kosztów zastępstwa procesowego, a także
- b) poniósł koszty pomocy prawnej dla dalszych postępowań prowadzonych na podstawie art. 11.6-8 Rozporządzenia Bruksela II bis (Holandia) a wywołanych skarżonym postępowaniem (około 140 000 PLN);
- c) przyjazdów do Polski w celu wykonywania kontaktów z małoletnią na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej zamiast sprawować bezpośrednią opiekę nad córką w Holandii (w myśl zmienionego wznowieniem postanowienia z 27 listopada 2020 r.) w wysokości około 3000 zł miesięcznie - łącznie na dzień składania niniejszej skargi - 27 000 PLN, co nastąpiło na skutek oczywiście wadliwego postanowienia z 28 marca 2023 r.;
- d) szkodę osobistą w postaci utraty możliwości sprawowania opieki nad córką i długotrwałej z nią rozłąki;”

Uwzględnienie skargi przez stwierdzenie, że prawomocny wyrok jest niezgodny z prawem, ma charakter prejudykatu, stwarza bowiem możliwość dochodzenia od Skarbu Państwa, na podstawie art. 417¹ § 2 k.c., odszkodowania za szkodę wyrządzoną przez wydanie tego wyroku. Ta materialnoprawna podstawa późniejszego powództwa o odszkodowanie wymaga od skarżącego wykazania wszystkich przesłanek odpowiedzialności odszkodowawczej, z których istnienie szkody i związku przyczynowego pomiędzy tą szkodą a zdarzeniem sprawczym

winno być wykazane już na etapie uzyskiwania prejudykatu, a to wobec brzmienia art. 424⁵ § 1 pkt 4 k.p.c.

Wykonanie obowiązku uprawdopodobnienia szkody nie może polegać jedynie na samym stwierdzeniu, że szkoda taka nastąpiła, ale wymaga wykazania z dużym prawdopodobieństwem, iż w wyniku wydania wyroku rzeczywiście w majątku skarżącego nastąpiły negatywne zmiany. Skarżący winien określić postać, wysokość i czas powstania szkody oraz jej związek przyczynowy z wydaniem orzeczenia będącego przedmiotem skargi i przedstawić dowody lub inne środki zdolne uwiarygodnić powstanie wskazanej szkody (zob. np. postanowienia SN: z 16 marca 2018 r., V CNP 42/17; z 21 marca 2022 r., I CNP 49/22). Spełnienie wymogu uprawdopodobnienia nastąpi, gdy skarżący określi rodzaj i rozmiar powstałej szkody, powoła nie tylko wszystkie znane mu fakty, które wskazują na związek między zaskarżonym orzeczeniem a doznanymi skutkami jego wydania stratami lub utraconymi korzyściami, ale ponadto powoła dowody lub co najmniej ich surogaty, które uczynią twierdzenie o wyrządzeniu szkody wiarygodnym (zob. m.in. postanowienia SN: z 23 marca 2006 r., IV CNP 23/06; z 25 lipca 2006 r., III CNP 40/06).

Skarga wniesiona w niniejszej sprawie nie spełniała tych wymagań. Skarżący nie przedstawił dowodów wskazujących, że doznał szkody, poprzestał jedynie na oświadczeniu o jej poniesieniu. Ponadto nie przedstawił jakichkolwiek dowodów lub ich surogatów dla wykazania (uprawdopodobnienia), że wskazywany przez niego uszczerbek w majątku rzeczywiście powstał (zob. np. postanowienia SN: z 28 listopada 2006 r., III CNP 46/06; z 23 sierpnia 2007 r., I BP 24/07; z 26 czerwca 2008 r., I CNP 47/08; z 20 maja 2014 r., V CNP 61/13).

Jednocześnie należy podkreślić, że szkodą w rozumieniu przepisów o skardze o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia jest konkretny uszczerbek majątkowy, ustalony zgodnie z art. 361 § 2 k.c. (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 29 marca 2019 r., IV CNP 33/18). Nie może zatem być w takim przypadku uznana za szkodę „szkoda osobista” w postaci utraty możliwości sprawowania opieki nad córką i długotrwałej z nią rozłąki.

Z tych względów niniejsza skarga, która nie spełnia konstrukcyjnych wymagań określonych w art. 424⁵ § 1 pkt 4 k.p.c., podlega odrzuceniu na

podstawie art. 424⁸ § 1 k.p.c. O kosztach postępowania przed Sądem Najwyższym
orzeczono na podstawie art. 520 § 2 k.p.c.

M.L.

[a.ł]